www.maganti.org
email: contact@maganti.org

శతకాలు మన తెలుగు వారి జీవితంలో ఒక భాగం. అవి ప్రజాసాహిత్యాలు. అందుకే అవి అజరామరంగా నిలిచిపోయాయి.

మన తెలుగు భాష, మరి ఏ ఇతర భాషల కన్నా ఎక్కువగా శతకాలను ఆదరించి, ఒకప్పుడు విద్యావంతులకి మాత్రమే పరిమితమైన సాహిత్యాన్ని సామాన్య ప్రజానీకానికి అతి దగ్గరగా తీసుకుని వచ్చి, ప్రజాసాహిత్య ప్రవంతిలో ఒక అత్యద్భుతమైన ఒరవడిని సృష్టించింది.

చిన్నప్పుడు సుమతీ శతకం చదవని తెలుగు వాడు ఉండడు. చిన్నప్పుడు చదువుకున్న ఆ పద్యాలు మరల ఈ విధంగా మీ ముందుకు తీసుకుని రాగలిగిన అవకాశం లభించినందుకు నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

ఈ సేకరణలో వేమన పద్యాలు కూడా సేకరించి మీ ముందు ఉంచుతున్నాను. ఏవన్నా తప్పులు ఉంటే సరిదిద్దమని ప్రార్థన.

వంశీ

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

సుమతీ శతకం

అక్కఱకు రాని చుట్టము,
మ్రొక్కిన వరమీని వేల్పు, మోహరమునఁదా
నెక్కిన బాఱని గుఱ్ఱము
గ్రక్కున విడువంగవలయుఁ గదరా సుమతీ.

ఉపకారికి నుపకారము
విపరీతము గాదు సేయ వివరింపంగా;
నపకారికి నుపకారము
నెపమెన్నక సేయువాఁడు నేర్పరి సుమతీ.

సరసము విరసము కొఱకే,
పరిపూర్ణ సుఖంబు లధిక బాధల కొఱకే,
పెరుగుట విరుగుట కొఱకే,
ధర తగ్గుట హెచ్చు కొఱకె తథ్యము సుమతీ.

చీమలు పెట్టిన
పుట్టలు పాముల కిరవైనయట్లు పామరుఁడు దగన్
హేమంబుఁ గూడబెట్టిన
భూమీశుల పాలఁ జేరు భువిలో సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

ఇచ్చునదే విద్య, రణమున
జొచ్చునదే మగతనంబు, సుకవీశ్వరులున్
మెచ్చునదే నేర్పు, వదుకు
వచ్చునదే కీడు సుమ్ము వసుధను సుమతీ.

అప్పిచ్చువాఁడు, వైద్యుఁడు,
నెప్పుడు నెడతెగక పాఱు నేఱును, ద్విజుఁడున్
జొప్పడిన యూర నుండుము
చొప్పడకున్నట్టి యూరు సొఱకుము సుమతీ.

ఓడల బండ్లును వచ్చును,
ఓడలు నాబండ్ల మీఁద నొప్పుగ వచ్చున్,
ఓడలు బండ్లును వలెనే
వాడంబడు గలిమి లేమి వసుధను సుమతీ.

సిరి తా వచ్చిన వచ్చును
సలలితముగ నారికేళ సలిలము భంగిన్,
సిరి తాఁ బోయినఁ బోవును
కరి మ్రింగిన వెలగ పండు కరణిని సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

బలవంతుఁడ నాకే మని
పలువురతో నిగ్రహించి పలుకుట మేలా;
బలవంత మైన సర్పము
చలి చీమల చేతఁ జిక్కి చావదె సుమతీ.!

శుభముల పొందని చదువును,
నభినయముగ రాగరసము నందని పాటల్,
గుభ గుభలు లేని కూటమి,
సభ మెచ్చని మాటలెల్లఁ జప్పన సుమతీ.

కనకపు సింహాసనమున
శునకముఁ గూర్చుండబెట్టి శుభ లగ్నమునం
దొనరగఁ బట్టముఁ గట్టిన
వెనుకటి గుణమేల మాను వినరా సుమతీ.

మదినొకని వలచి యుండఁగ
మదిచెడి యొక క్రూర విటుఁడు మానక తిరుగున్
బది చిలుక పిల్లి పట్టిన
జదువునె యాపంజరమున జగతిని సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

పినఁదగు నెవ్వరుఁ జెప్పిన
పినినంతనె వేగ పడక పివరింపఁ దగున్
కని కల్ల నిజము దెలిసిన
మనుజుఁడె పో నీతి పరుఁడు మహిలో సుమతీ.

కొఱ గాని కొడుకు బుట్టిన
కొఱ గామియె కాదు, తండ్రి గుణములఁ జెఱచున్
చెఱకు తుద వెన్ను బుట్టిన
జెఱకున తీపెల్లఁ జెఱచు సిద్ధము సుమతీ.

మండల పతి సముఖంబున
మెండైన ప్రధాని లేక మెలఁగుట యెల్లన్
గొండంత మదపు టేనుగు
తొండము లేకుండినట్లు దోఁచుర సుమతీ.

పుత్రోత్సాహము తండ్రికి
పుత్రుఁడు జన్మించినపుడె పుట్టదు, జనులా
పుత్రుని కనుఁగొనిఁ బొగడఁగ
పుత్రోత్సాహంబు నాడు పొందుర సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

మంత్రిగలవాని రాజ్యము
తంత్రము సెడకుండ నిలుచుఁ దఱచుగ ధరలో
మంత్రి విహీనుని రాజ్యము
జంత్రపుఁ గీలూడినట్లు జరుగదు సుమతీ.!

మాటకుఁ బ్రాణము సత్యము,
కోటకుఁ బ్రాణంబు సుభట కోటి, ధరిత్రిన్
బోటికిఁ బ్రాణము మానము,
చీటికిఁ బ్రాణంబు వ్రాలు సిద్ధము సుమతీ.

కులకాంత తోడ నెప్పుడు
గలహింపకు, వట్టి తప్పు ఘటియింపకు మీ,
కలకంఠి కంట కన్నీ
రొలికిన సిరి యింట నుండ నొల్లదు సుమతీ.

మానధనుఁ డాత్మధృతి చెడి
హీనుండగు వాని నాశ్రయించుట యెల్లన్
మానెడు జలముల లోపల
నేనుఁగు మెయి దాఁచినట్టు లెఱుఁగుము సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

తన కోపమె తన శత్రువు,
తన శాంతమె తనకు రక్ష, దయ చుట్టంబౌ
తన సంతోషమె స్వర్గము,
తన దుఃఖమె నరక మండ్రు తథ్యము సుమతీ.

మేలెంచని మాలిన్యుని,
మాలను, మొగసాలెవాని, మంగలి హితుగా
నేలిన నరపతి రాజ్యము
నేలఁ గలసి పోవుఁగాని నెగడదు సుమతీ.

రా పొమ్మని పిలువని యా
భూపాలునిఁ గొల్వ భుక్తి ముక్తులు గలవే
దీపంబు లేని యింటను
జేపున కీళ్ళాడినట్లు సిద్ధము సుమతీ.

రూపించి పలికి బొంకకు,
ప్రాపగు చుట్టంబు నెగ్గు పలుకకు మదిలోఁ,
గోపించు రాజుఁ గొల్వకు,
పాపపు దేశంబు సొఱకు పదిలము సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

లావుగలవాని కంటెను
భావింపఁగ నీతిపరుఁడు బలవంతుండౌ
గ్రావంబంత గజంబును
మావటివాఁడెక్కినట్లు మహిలో సుమతీ.!

వఱదైన చేను దున్నకు,
కఱవైనను బంధుజనుల కడ కేగకుమీ,
పరులకు మర్మము చెప్పకు,
పిరికికి దళవాయితనము పెట్టకు సుమతీ.

వరిపంట లేని యూరును,
దొర యుండని యూరు, తోడు దొరకని తెరువున్,
ధరను పతి లేని గృహమును
నరయంగా రుద్రభూమి యనఁదగు సుమతీ.

పీడెము సేయని నోరును,
జేడెల యధరామృతంబుఁ సేయని నోరున్,
పాడంగరాని నోరును
బూడిద కిరవైన పాడు బొందర సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

వెలయాలి వలనఁ గూరిమి
గలగదు, మఱి గలిగెనేని కడతేఱదుగా;
బలువురు నడచెడు తెరువున
మొలవదు పువు, మొలిచెనేని పొదలదు సుమతీ.

వెలయాలు చేయు బాసలు,
వెలయగ మొగసాల బొందు వెలమల చెలిమిన్,
గలలోనఁ గన్న కలిమియు
విలసితముగ నమ్మరాదు వినరా సుమతీ.

వేసరపు జాతి గానీ,
వీసముఁ దాఁ జేయనట్టి వీరిడి గానీ,
దాసి కొడుకైనఁ గానీ,
కాసులు గల వాఁడె రాజు గదరా సుమతీ.!

స్త్రీల యెడ వాదులాడకు,
బాలురతోఁ జెలిమిచేసి భాషింపకుమీ,
మేలైన గుణము విడువకు,
మేలిన పతి నింద సేయకెన్నఁడు సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

శ్రీ రాముని దయచేతను
నారూఢిగ సకల జనులు నౌరా యనగా
ధారాళమైన నీతులు
నోరూరగఁ జవులు పుట్ట నుడివెద సుమతీ..

అడిగిన జీతంబియ్యని
మిడిమేలపు దొరను గొల్చి మిడుకుట కంటెన్
వడిగల యెద్దులఁ గట్టుక
మడి దున్నుక బ్రతుక వచ్చు మహిలో సుమతీ.

అడియాస కొలువుఁ గొలువకు,
గుడి మణియము సేయఁబోకు, కుజనుల తోడన్
విడువక కూరిమి సేయకు,
మడవిని దోడరకొంటి నరుగకు సుమతీ.

అధరము గదలియు, గదలక
మధురములగు భాషలుడిగి మౌన వ్రతుఁడౌ
అధికార రోగ పూరిత
బధిరాంధక శవముఁ జూడ బాపము సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

అప్పు కొని చేయు విభవము,
ముప్పున బ్రాయంపుటాలు, మూర్ఖుని తపమున్,
దప్పరయని నృపు రాజ్యము
దెప్పరమై మీఁదఁ గీడు దెచ్చుర సుమతీ.

అల్లుని మంచితనంబు,
గొల్లని సాహిత్య విద్య, కోమలి నిజమున్,
బొల్లున దంచిన బియ్యము,
దెల్లని కాకులును లేవు తెలియుము సుమతీ.

ఆఁకొన్న కూడె యమృతము,
తాఁకొంచక నిచ్చువాఁడె దాత ధరిత్రిన్,
సోఁకోర్చువాఁడె మనుజుఁడు,
తేఁకువ గలవాఁడె వంశ తిలకుఁడు సుమతీ.

ఆఁకలి యుడుగని కడుపును,
వేఁకటియగు లంజ పడుపు విడువని బ్రతుకున్,
బ్రాఁకొన్న నూతి యుదకము,
మేఁకల పాడియును రోఁత మేదిని సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

ఎప్పటి కెయ్యది ప్రస్తుత
మప్పటి కా మాటలాడి, యన్యుల మన ముల్
నొప్పించక, తా నొవ్వక,
తప్పించుక తిరుగువాఁడు ధన్యుడు సుమతీ.

ఎప్పుడు దప్పులు పెదకెడు
నప్పురుషుని గొల్వఁగూడ దది యెట్లన్నన్
సర్పంబు పడగ సీడను
గప్ప వసించిన పిధంబు గదరా సుమతీ.

ఎప్పుడు సంపద కలిగిన
నప్పుడు బంధువులు వత్తు రది యెట్లన్నన్
తెప్పలుఁగ జెఱువు సిండిన
గప్పలు పదివేలు చేరుఁ గదరా సుమతీ.

ఏఱకుమీ కసుగాయలు,
దూఱకుమీ బంధుజనుల దోషము సుమ్మీ,
పాఱకుమీ రణమందున,
మీఱకుమీ గురువు నాజ్ఞ మేదిని సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

ఒక యూరికి నొక కరణము,
నొక తీర్పరియైనఁ గాక, నొగిఁ దఱచైనన్,
గకవికలు గాక యుండునె
సకలంబును గొట్టువడక సహజము సుమతీ.

ఒరు నాత్మఁ దలఁచు సతి పిడు,
మఱు మాటలు పలుకు సతుల మన్నింపకు మీ,
పెఱ పెఱుగని భటునేలకు,
తఱచుగ సతి గవయఁ బోకు, తగదుర సుమతీ.

ఒల్లని సతి నొల్లని పతి,
నొల్లని చెలికాని విడువ నొల్లని వాఁడే
గొల్లండు, కాక ధరలో
గొల్లండును గొల్లడౌనె గుణమున సుమతీ.

ఇమ్ముగ జదువని నోరును,
నమ్మా యని బిలిచి యన్న మడుగని నోరున్,
దమ్ముల బిలువని నోరును
గుమ్మరి మను ద్రవ్వినట్టి గుంటర సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

ఉడుముండదె నూరేండ్లను,
బడియుండదె పేర్మిఁ బాము పదినూరేండ్లన్ ,
మడువునఁ గొక్కెర యుండదె,
కడు నిలఁ బురుషార్థ పరుఁడు గావలె సుమతీ.

ఉత్తమగుణములు నీచున
కెత్తెఱఁగున గలుగ నేర్చు; నెయ్యెడలం దా
నెత్తిచ్చి కరఁగి పోసిన
నిత్తడి బంగారమగునె యిలలో సుమతీ.?

ఉదకము ద్రావెడు హయమును,
మదమున నుప్పొంగుచుండు మత్తేభంబున్ ,
మొదవు కడ నున్న వృషభము,
జదువని యానీచుఁ గడకు జనకుర సుమతీ.

ఉపమింప మొదలు తియ్యన
కపటంబెడనెడను జెఱకు కైవడినే పో
నెపములు వెదకును గడపట
గపటపు దుర్జాతి పొందు గదరా సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

కడు బలవంతుఁడైనను
బుడమిని బ్రాయంపుటాలిఁ బుట్టిన యింటన్
దడవుండ నిచ్చెనేనియుఁ
బడుపుగ నంగడికిఁ దానె బంపుట సుమతీ.

కప్పకు నొరగాలైనను,
సర్పమునకు రోగమైన, సతి తులువైనన్ ,
ముప్పున దరిద్రుఁడైనను,
తప్పదు మఱి దుఃఖ మగుట తథ్యము సుమతీ.

కమలములు నీటఁ బాసిన
కమలాప్తుని రశ్మి సోకి కమలిన భంగిన్
తమ తమ నెలవులు దప్పిన
తమ మిత్రులు శత్రులౌట తథ్యము సుమతీ.

కరణముఁ గరణము నమ్మిన
మరణాంతక మౌను గాని మనలేడు సుమీ;
కరణము దన సరి కరణము
మఱి నమ్మక మర్మ మీక మనవలె సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

కరణముల ననుసరింపక
విరసంబునఁ దిన్నతిండి వికటించు జుమీ
యిరుసునఁ గందెనఁ బెట్టక
పరమేశ్వరు బండి యైనఁ బారదు సుమతీ.

కరణము సాదై యున్నను,
గరి మద ముడిగినను, బాము గఱవక యున్నన్ ,
ధరఁ దేలు మీటకున్నను,
గర మరుదుగ లెక్క గొనరు గదరా సుమతీ.

కసుగాయ గఱచి చూచిన
మసలక పస యొగరు రాక మధురంబగునా;
పస గలుగు యువతులుండగ
పసి బాలలఁ బొందువాఁడు పశువుర సుమతీ.

కవి కాని వాని వ్రాతయు,
నవరస భావములు లేని నాతుల వలపున్ ,
దవిలి చను పంది నేయని
వివిధాయుధ కౌశలంబు వృథరా సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

కూరిమి గల దినములలో
నేరము లెన్నఁడును గలుగ నేరవు మఱి యా
కూరిమి విరసంబైనను
నేరములే తోఁచు చుండు నిక్కము సుమతీ.

కొంచెపు నరు సంగతిచే
నంచితముగఁ గీడు వచ్చు నది యెట్లన్నన్
గించిత్తు నల్లి కుట్టిన
మంచమునకుఁ జేటు వచ్చు మహిలో సుమతీ.

కొక్కోక మెల్లఁ జదివిన,
చక్కనివాఁడైన, రాజ చంద్రుండైనన్ ,
మిక్కిలి రొక్కము లియ్యక,
చిక్కదురా వారకాంత సిద్ధము సుమతీ.

కోమలి విశ్వాసంబును,
బాములతోఁ జెలిమి, యన్య భామల వలపున్ ,
వేముల తియ్యదనంబును,
భూమీశుల నమ్మికలును బొంకుర సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

కాదు సుమీ దుస్సంగతి,
పోదు సుమీ కీర్తి కాంత పొందిన పిదపన్ ,
వాదు సుమీ యప్పిచ్చుట,
లేదు సుమీ సతుల వలపు లేశము సుమతీ.

కాముకుఁడు దనిసి విడిచిన
కోమలిఁ బరవిటుఁడు గవయ గోరుట యెల్లన్
బ్రేమమునఁ జెఱకు పిప్పికి
చీమలు వెస మూగినట్లు సిద్ధము సుమతీ.

కారణము లేని నగవును,
బేరణము లేని లేమ, పృథివీ స్థలిలోఁ
బూరణము లేని బూరెయు,
వీరణము లేని పెండ్లి వృథరా సుమతీ.

గడన గల మగనిఁ జూచిన
నడుగడుగున మడుగు లిడుదు రతివలు దమలో;
గడ నుడుగు మగనిఁ జూచిన
నడ పీనుగు వచ్చెనంచు నగుదురు సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

చింతింపకు కడచిన పని,
కింతులు వలతురని నమ్మకెంతయు మదిలో,
నంతఃపుర కాంతలతో
మంతనముల మాను మిదియె మతముర సుమతీ.

చుట్టములు గాని వారలు
చుట్టములము నీకటంచు సొంపు దలిర్పన్
నెట్టుకొని యాశ్రయింతురు
గట్టిగ ద్రవ్యంబు గలుగఁ గదరా సుమతీ.

చేతులకుఁ దొడవు దానము,
భూతలనాథులకుఁ దొడవు బొంకమి ధరలో,
నీతియె తొడవెవ్వారికి,
నాతికి మానంబు తొడవు నయముగ సుమతీ.

తడ వోర్వక, యొడ లోర్వక,
కడు వేగం బడిచి పడిన గార్యం బగునే;
తడ వోర్చిన, నొడ లోర్చిన,
జెడిపోయిన కార్యమెల్లఁ జేకుఱు సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

తమలము వేయని నోరును,
విమతులతో చెలిమి చేసి వెతబడు తెలివిన్,
గమలములు లేని కొలకును,
హిమధాముఁడు లేని రాత్రి హీనము సుమతీ.

తలనుండు విషము ఫణికిని,
వెలయంగాఁ దోఁక నుండు వృశ్చికమునకున్,
తల తోఁక యనక యుండును
ఖలునకు నిలువెల్ల విషము గదరా సుమతీ.

తలపొడుగు ధనము పోసిన
వెలయాలికిఁ నిజము లేదు వివరింపంగా
దలఁ దడివి బాసఁ జేసిన
వెలయాలిని నమ్మరాదు వినరా సుమతీ.

తల మాసిన, నొలు మాసిన,
వలువలు మాసినను బ్రాణ వల్లభునైనన్
గులకాంతలైన రోఁతురు
తిలకింపగ భూమిలోనఁ దిరముగ సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

తన యూరి తపసి తపమును,
తన పుత్రుని విద్య పెంపు, దన సతి రూపున్ ,
దన పెరటి చెట్టు మందును,
మనసున వర్ణింపరెట్టి మనుజులు సుమతీ.

తన కలిమి యింద్ర భోగము,
తన లేమియె స్వర్గలోక దారిద్ర్యంబున్ ,
దన చావు జల ప్రళయము,
తను వలచిన యదియె రంభ తథ్యము సుమతీ.!

తన వారు లేని చోటను,
జనమించుక లేని చోట, జగడము చోటన్,
అనుమానమైన చోటను,
మనుజునకును నిలువఁ దగదు మహిలో సుమతీ.

తాను భుజింపని యర్థము
మానవ పతిఁ జేరుఁ గొంత మఱి భూగత మౌఁ
గానల నీగలు గూర్చిన
తేనియ యొరుఁ జేరునట్లు తిరముగ సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

దగ్గఱ కొండెము సెప్పెడు
ప్రెగ్గడ పలుకులకు రాజు ప్రియుఁడై మఱిఁ దా
నెగ్గు బ్రజ కాచరించుట
బొగ్గులకై కల్పతరువుఁ బొడుచుట సుమతీ.!

ధనపతి సఖుడై యుండిన
నెనయంగా శివుఁడు భిక్షమెత్తఁగ వలసెన్ ;
దన వారి కెంత గలిగినఁ
దన భాగ్యమె తనకుఁ గాక తథ్యము సుమతీ.!

ధీరులకుఁ జేయు మేలది
సారంబగు నారికేళ సలిలము భంగిన్
గౌరవమును మఱి మీఁదట
భూరి సుఖావహము నగును భువిలో సుమతీ.!

పాటెఱుఁగని పతి కొలువును,
గూటంబున కెఱుకపడని కోమలి రతియున్ ,
బేటెత్తఁ జేయు చెలిమియు,
నేటికి నెదురీఁదినట్టు లెన్నఁగ సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

పాలను గలసిన జలమును
పాల పిధంబుననె యుండుఁ బరికింపంగా
పాల చవి జెఱచుఁ గావున
పాలసుఁడగు వాని పొందు వలదుర సుమతీ.

పాలసునకైన యాపద
జాలింబడి తీర్పఁ దగదు సర్వజ్ఞునకున్
తేలగ్నిఁ బడఁగఁ బట్టిన
మేలెఱుఁగునె మీటుఁ గాక మేదిని సుమతీ.

నడువకు మీ తెరువొక్కట,
గుడువకు మీ శత్రు నింట గూరిమి తోడన్,
ముడువకు మీ పరధనముల,
నుడువకు మీ యొరుల మనసు నొవ్వగ సుమతీ.

నమ్మకు సుంకరి, జూదరి,
నమ్మకు మొగసాల వాని, నటు వెలయాలిన్,
నమ్మకు మంగడి వానిని,
నమ్మకు మీ వామహస్తు నవనిని సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

నయమునఁ బాలుం ద్రావరు,
భయమునను విషమ్మునైన భక్షింతురుగా;
నయమెంత దోషకారియొ,
భయమే జూపంగ వలయు బాగుగ సుమతీ.!

నరపతులు మేరఁ దప్పినఁ,
దిరమొప్పఁగ విధవ యింటఁ దీర్పరి యైనన్,
గరణము వైదికుఁడైనను,
మరణాంతక మౌనుగాని మానదు సుమతీ.!

నవరస భావాలంకృత
కవితా గోష్ఠియును, మధుర గానంబును దా
నవివేకి కెంతఁ జెప్పిన
జెవిటికి శంఖూదినట్లు సిద్ధము సుమతీ.!

నవ్వకుమీ సభ లోపల;
నవ్వకుమీ తల్లి, దండ్రి, నాథుల తోడన్;
నవ్వకుమీ పరసతితో;
నవ్వకుమీ విప్రవరుల నయమిది సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

నీరే ప్రాణాధారము
నోరే రసభరితమైన నుడువుల కెల్లన్
నారియె నరులకు రత్నము
చీరయె శృంగారమండ్రు సిద్ధము సుమతీ.!

పగవల దెవ్వరి తోడను,
వగవంగా వలదు లేమి వచ్చిన పిదపన్ ,
దెగ నాడ వలదు సభలను
మగువకు మనసియ్య వలదు మహిలో సుమతీ.

పతికడకుఁ, దన్నుఁ గూరిన
సతికడకును, వేల్పు కడకు, సద్గురు కడకున్ ,
సుతుకడకు రిత్తచేతుల
మతి మంతులు చనరు నీతి మార్గము సుమతీ.!

పనిచేయునెడల దాసియు,
ననుభవమున రంభ, మంత్రి యాలోచనలన్ ,
దనభుక్తి యెడలఁ దల్లియు,
నన్ఁ దన కులకాంత యుండ నగురా సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

పరనారీ సోదరుఁడై,
పరధనముల కాసపడక, పరులకు హితుఁడై,
పరులు దనుఁ బొగడ నెగడక,
పరు లలిగిన నలుగ నతఁడు పరముఁడు సుమతీ.!

పరసతి కూటమి గోరకు,
పరధనముల కాసపడకుఁ, బరునెంచకు మీ,
సరిగాని గోష్ఠి సేయకు,
సిరిచెడి చుట్టంబు కడకు జేరకు సుమతీ.

పరసతుల గోష్ఠి నుండిన
పురుషుఁడు గాంగేయుఁడైన భువి నింద పడున్ ,
బరసతి సుశీలయైనను
బరుసంగతి నున్న నింద పాలగు సుమతీ.!

పరులకు సిష్టము సెప్పకు,
పౌరుగిండ్లకుఁ బనులు లేక పోవకు మెపుడున్ ,
బరుఁ గదిసిన సతిఁ గవయకు,
మెఱిఁగియుఁ బిరుసైన హయము లెక్కకు సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

పర్వముల సతులఁ గవయకు,
మూర్ఖేశ్వరు కరుణ నమ్మి యుబ్బకు మదిలో,
గర్వింప నాలిఁ బెంపకు,
నిర్వాహము లేని చోట నిలువకు సుమతీ.

పలు దోమి సేయు విడియము,
తలగడిగిన నాటి నిద్ర, తరుణులయెడలన్
బొలయలుక నాటి కూటమి
వెల యింతని చెప్పరాదు వినరా సుమతీ.!

పిలువని పనులకుఁ బోవుటఁ,
గలయని సతి గతియు, రాజు గానని కొలువుం,
బిలువని పేరంటంబును,
వలువని చెలిమియును జేయ వలదుర సుమతీ.

పురికిని ప్రాణము గోమటి,
వరికిని ప్రాణంబు నీరు వసుమతి లోనన్ ,
గరికిని ప్రాణము తొండము,
సిరికిని ప్రాణంబు మగువ సిద్ధము సుమతీ.!

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

పులి పాలు దెచ్చి యిచ్చిన,
నలవడఁగా గుండె గోసి యఱచే నిడినన్,
దలపొడుగు ధనము బోసిన,
వెలయాలికి గూర్మి లేదు వినరా సుమతీ.!

పెట్టిన దినముల లోపల
నట్టడవులనైన వచ్చు నానార్థములున్,
బెట్టని దినముల గనకపు
గట్టెక్కిన నేమి లేదు గదరా సుమతీ.!

పొరుగున బగవాఁడుండిన,
సిరివొందక వ్రాతకాఁడె యేలిక యైనన్,
ధర గాఁపు కొండెమాడిన,
గరణాలకు బ్రదుకు లేదు గదరా సుమతీ.!

బంగారు కుదువఁ బెట్టకు,
సంగరమునఁ బాఱిపోకు సరసుఁడవైతే,
నంగడి వెచ్చము వాడకు,
వెంగలితోఁ జెలిమి వలదు వినరా సుమతీ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

వేమన పద్యాలు

గంగి గోవుపాలు గరిటడైనను చాలు
కడవెడైన నేమి ఖరము పాలు
భక్తి కల్గు కూడు పట్టెడైనను చాలు
విశ్వదాభి రాము వినుర వేము

కొండ ముచ్చు పెండ్లికి కోతి పేరంటాలు
మొండి వాని హితుండు బండ వాండు
దుండగీడునకును కొండెడు దళవాయి
విశ్వదాభి రామా వినుర వేము

అనువుగాని చోట నధికుల మనరాదు
కొంచమయిన నదియు గొదువగాదు
కొండ యద్దమందు గొంచమై యుండదా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

ఆత్మ శుద్ధిలేని యాచార మది యేల
భాండ శుద్ధిలేని పాక మేల?
చిత్తశుద్ధిలేని శివపూజ లేలరా!
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

ఇనుము విరిగెనేని యినుమారు ముమ్మారు
కాచి యతకవచ్చు గ్రమముగాను
మనసు విరిగెనేని మరి చేర్చరాదయా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

ఉప్పుఁ కప్పురంబు నొక్కపోలిక నుండు
చూడఁచూడ రుచుల జాడ వేఱు
పురుషులందు పుణ్యపురుషులు వేరయా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

ఎలుకతోలు దెచ్చి యేడాది యుతికిన
నలుపు నలుపె కాని తెలుపు గాదు
కొయ్యబొమ్మ దెచ్చి కొట్టిన బలుకునా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

చిప్పలోనబడ్డ చినుకు ముత్యం బయ్యె
నీట బడ్డ చినుకు నీట గలిసె
బ్రాప్తి గలుగు చోట ఫల మేల తప్పురా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

చెప్పులోన రాయి చెవిలోని జోరిగ
కంటిలోని నలుసు కాలిముల్లు
ఇంటిలోని పోరు నింతింత గాదయా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

తప్పు లెన్నువారు తండోప తండంబు
ఉర్వి జనులకెల్ల నుండు తప్పు
తప్పు లెన్నువారు తమతప్పు లెరుగరు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

పట్టు బట్టరాదు, పట్టివిడవరాదు
పట్టెనేని బిగియఁ బట్టవలయు-
పట్టు విడుటకన్న, బరగఁ జచ్చుట మేలు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

పూర్వ-జన్మమందు పుణ్యంబు సేయని
పాపి ధనము కాశ పడుట యెల్ల
విత్త మరచి కోయ వెదకిన చందంబు
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

చిక్కియున్న వేళ సింహంబు నైనను
బక్క కుక్క కరచి బాధ చేయు
బలిమి లేనివేళ బంతంబు చెల్లదు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

పరులవేలు చూసి పలుకాకి వలె
పట్టి మాటలాడు వాడు అధముడు
అట్టి వాని బతుకుటది ఏల మంటికా?
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

తల్లి యేడ్వ వినక తనయాలు వగచిన
జాలిపడెడు వాడు జడుడు సుమ్మి
తారతమ్య మెరుగనేరని పశువది
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

కొండ ముచ్చు పెండ్లికి కోతి పేరంటాలు
మొండి వాని హితుడు బండ వాడు
దుండగీడునకును కొండెడు దళవాయి
విశ్వదాభి రామా వినుర వేమ

కనులు పోవు వాడు కాళ్లు పోయిన వాడు
ఉభయులరయు గూడి యుండినట్లు
పేద పేద గూడి పెనగొని యుండును
విశ్వదాభి రామా వినుర వేమ

కదలనీయకుండ గట్టిగా లింగంబు
కట్టి వేయనేమి ఘనత కలుగు
భావమందు శివుని భావించి కానరా
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

కుండ కుంభ మన్న కొండ పర్వతమన్న
నుప్పు లవణ మన్న నొకటికాదె
భాష లిట్టె వేరు పరతత్వ మొక్కటే
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

చంపదగిన యట్టి శత్రువు తనచేత
జిక్కెనేని కీడు సేయరాదు
పొసగ మేలుచేసి పొమ్మనుటే చాలు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

పెట్టిపోయలేని వట్టి నరులు భూమిఁ
పుట్టనేమి వారు గిట్టనేమి?
పుట్టలోనఁ జెదలు పుట్టవా గిట్టవా?
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

మిరపగింజ చూడ మీఁద నల్లగనుండు
కొఱికి జూడఁలోనఁ జుఱుకుమనును
సజ్జను లగువారి సార మిట్లుండు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

మేడిపండు చూడ మేలిమై యుండును
పొట్టవిచ్చిచూడ పురుగులుండు
పిఱికివాని మదిని బింకమీలాగురా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

వేఱు పురుగు చేరి వృక్షంబు జెఱచును
చీడపురుగు చేరి చెట్టు జెఱచు
కుత్సితుండు చేరి గుణవంతుఁ జెఱచురా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ.

వేమన నగ యోగి వెలసె లోకము లోన;
పూజలిడుడు, పుణ్య-పురుషులార;
పూజలిడిన యంతా, భుక్తి ముక్తుల నిచ్చు
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

పలుకుమన్ననేల పలకక యున్నావు;
పలుకుమయ్య, నాతో ప్రబలముగను;
పలుకుమయ్య! నీదు పలుకునేనెరిగెద
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

గాజు కుప్పె లోన కడగుచు దీపంబు
యెట్టులుండు, జ్ఞానమట్టులుండు
తెలిసినట్టి వారి దేహంబులకందుల
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

కల్ల-గురుదు గట్టు, నెల్ల కర్మంబుల;
మధ్య-గురుదు గట్టు, మంత్ర-చయము;
ఉత్తముందు కట్టు, యోగ-సామ్రాజ్యంబు
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

తాముగన్న-వారుతమగన్న-వారుమ
చచ్చుటెల్ల, తమకు సాక్షి గాదె?
బ్రతుకుటెల్ల తమకు బ్రహ్మ-కల్పంబులా
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

ఆత్మ-శుద్ధి లేని యాచారమది యేల?
భాండ-శుద్ధి లేని పాకమేల?
చిత్త-శుద్ధి లేని శివ పూజ లేలరా?
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

మరియు వాడెవండు? మరియనిదెవ్వండు?
పాటు జేసి చుడబట్ట బయలు;
సారది జల ఘటమున సూర్యుని చందంబు.
విశ్వదాభి రామా వినరవేమ

ఎరుక మాలు వాడు యేమేమి చదివిన
చదివినంత సేపు సద్గుణి యగు;
కదసి తామరందు కప్ప గూర్చున్నట్లు
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

ఎవ్వరి గుణములును యేమన్న మానవు
చక్కజేయరాదు కుక్కతోక;
గడుసురాలు మగని గంప బెట్టుమ్మురా
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

కూటికినెడ బాపి కూర్చిన మనజూడు;
వెలదుల గనగొన్న వెతల జిక్కు;
చెలగి యగ్ని చూచు శలభంబు చాడ్పున
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

కసవు బసికిజేసె, గాలిఫణికి జేసె;
మన్నెరలకుజేసె, మరవకెట్లు;
కుంభిని బనులకును కూడట్లు చేసెరా?
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

కల్ల నిజము రెండు కర-కంఠడెరుగును
నీరుపల్లమెరుగు, నిజముగాను:
తనయుని జననంబు తల్లిదానెరుగును
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

ఆడు వారి గన్న నర్థంబు పొడగన్న;
సార మైన రుచుల చవులు గన్న;
యయ్యగాండ్లకైన నాశలు బుట్టవా?
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

అంగమెల్లవదలి,యటు దంతములు నూడి,
తనువు ముదిమి చేత దరుచు వడక:
ముప్పుతిప్పల బడి మోహంబు విడవడు,
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

తన-మది కపటము కలిగిన;
తనవలెనే కపటముండు, తగ జీవులకున్
తన-మది కపటము విడిచిన;
తనకెవ్వడు కపటి లేడు, ధరలో వేమా!

చంపదగిన యట్టి శత్రుడుతన-చేత
జిక్కెనేని, కీడుసేయ రాదు
పొసగ మేలుజేసి పొమ్మనుటే చావు
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

తామసించి చేయ తగదెట్టి కార్యంబు
వేగిరింపనదియు విసమమగును -
పచ్చికాయదెచ్చిపడ-వేయ ఫలమౌనె
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

నీళ్ళ లోన నోడ నిగిడి తిన్నగ బ్రాకు
బైట మూరడైన బ్రాక లేదు;
నెలవు దప్పు చోట నేర్పరి కొరగాడు!
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

www.maganti.org
email: contact@maganti.org

నీళ్ళ లోన మొసలి నిగిడి యేనుగు బట్టు
బైట కుక్క చేత భంగ పడును;
స్థాన బలిమి గాని తన-బలిమి కాదయా;
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

అల్పుడెపుడు బల్కునాడంబరము గను
సజ్జనుండ బలకు చల్ల గాను.
కంచు మోగినట్లు కనకంబు మోగునా?
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

పిసిని-వాని యింటపీనుగువెడలిన,
కట్ల-కోలలకును కాసులిచ్చి;
వెచ్చమాయెనంచు-వెక్కి-వెక్కెడ్చు రా
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

కలిమి నాడు నరుడు కానడు మదమున
లేమి నాడు మొదలె లేదు పెట్ట:
కలిమి లేమి లేని కాలంబు గలుగునా
విశ్వదాభి రామ వినుర వేమ

ఏవన్నా తప్పులు ఉంటే సరిదిద్దమని ప్రార్థన.

వంశీ

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com